धातुरूपाणि ।

रूपम्	धातुः, गणः, पदम्	रूपपरिचयः	धात्वर्थः	लट्, प्र.पु., ए.व.
स्तोतव्यः	स्तु (२ उ.प.)			स्तौति/स्तुते
यतस्व	यत् (१ आ.प.)			यतते
निहितानि	नि + धा (३ उ.प.)			निदधाति/ निधत्ते
निधाय	नि + धा (३ उ.प.)			निदधाति/ निधत्ते
अवपन्	वप् (१ प.प.)			वपति
व्यलसन्	वि + लस् (१ प.प.)			विलसति
पश्यन्	दृश्-पश्य् (१ प.प.)			पश्यति
भ्रमन्	भ्रम् (१ प.प.)			भ्रमति
अवलोकितः	अव+लोक् (१० उ.प.)			अवलोकयति/ते
आस्ते	आस् (२ आ.प.)			आस्ते
सन्दर्शय	सम् + दृश्-पश्य् (१ प.प.) णिजन्तम्			सम्पश्यति (णिजन्तम्-सन्दर्शयति/ते)
स्तब्धीकृत्य	स्तब्ध+कृ(८ उ.प.) च्विरूपम्			स्तब्धीकरोति
पलायिष्यसे	परा + अय् (१ आ.प.)			पलायते
व्यमुञ्चत्	वि+मुच्-मुञ्च् (६ उ.प.)			विमुञ्चति/ते
प्रविचलन्ति	प्र+वि+चल् (१ प.प.)			प्रविचलति
भिन्द्यात्	भिद् (७ उ.प.)			भिनत्ति/भिन्ते
छिन्द्यात्	छिद् (७ उ.प.)			छिनत्ति/छिन्ते
शाम्येत्	शम्-शाम् (४ प.प.)			शाम्यति
द्रुमायते	द्रुम (नामधातुः)			द्रुमायते
वीक्ष्य	वि + ईक्ष् (१ आ.प.)			वीक्षते
प्रतिसंहर	प्रति+सम्+हृ-हर् (१ उ.प.)			प्रतिसंहरति/ते
परिभवति	परि+भू-भव् (१ प.प.)			परिभवति
श्रूयताम्	श्रु-शृ (५ प.प.) कर्मणि			शृणोति
शिक्षयन्ति	शिक्ष् (१ आ.प.) णिजन्तम्			शिक्षते (णिजन्तम् - शिक्षयति/ते)
श्रयेत्	श्रि-श्रय् (१ उ.प.)			श्रयति/ते
स्तौति	स्तु (२ उ.प.)			स्तौति/स्तुते
स्वल्पीभवतु	स्वल्प + भू-भव् (१ प.प.) च्विरूपम्			स्वल्पीभवति
प्रसीद	प्र + सद्-सीद् (१प.प.)			प्रसीदति
प्रीणयन्तः	प्री (९ प.प.) णिजन्तम्			प्रीणाति (णिजन्तम्-प्रीणयति/ते)
प्रतिश्रुत्य	प्रति + श्रु (५ प.प.)			प्रतिशृणोति
नादयते	नद् (१ प.प.) णिजन्तम्			नदति(णिजन्तम्-नादयति/ते)
सृतः	सृ-सर् (१ प.प.)			सरति

अवधेयम् –धात्वर्थः रूपपरिचयः च छात्रैः शिक्षकस्य/शब्दकोषस्य साहाय्येन लेखनीयः ।

दशमी कक्षा – कृतिपत्रिकायाः प्रारूपम् ।

समयः – होराद्वयम् | विषयः संस्कृतम् (संयुक्तम्) | गुणाङ्काः ४०

प्रथमः विभागः – सुगमसंस्कृतम् (०६)

१) अ) चित्रं दृष्ट्वा नामानि लिखत। (४ तः ३) (केवलं दशमीकक्षा–चित्रपदकोषतः।) १ × ३ =३

१. ☐ २. ☐ ३. ☐ ४. ☐

आ) सङ्ख्याः अक्षरैः/अङ्कैः लिखत । (३ तः २) (पृ. क्र. ४ आधारेण) १ × २ = २

इ) समय–स्तम्भमेलनं कुरुत । (पृ. क्र.४ आधारेण) $\frac{१}{२}$ × २ = १

द्वितीयः विभागः – गद्यम् । (१४)

२) अ) गद्यांशं पठित्वा निर्दिष्टाः कृतीः कुरुत । (८०–१०० शब्दयुक्तः गद्यांशः दातव्यः) ४

१. अवबोधनम् । (३ तः २) १ × २ = २

क) उचितं कारणं चित्वा वाक्यं पुनर्लिखत । /
उचितं पर्यायं चित्वा वाक्यं पुनर्लिखत । (रिक्तस्थानद्वयं प्रष्टव्यम्) $\frac{१}{२}$ × २

ख) कः कं वदति? (संवादात्मकपाठान् वर्जयित्वा)

ग) पूर्णवाक्येन उत्तरं लिखत ।

घ) वाक्यं पुनर्लिखित्वा सत्यम्/असत्यम् इति लिखत ।

च) एषः गद्यांशः कस्मात् पाठात् उद्धृतः ?

छ) अमरकोषात् शब्दं योजयित्वा वाक्यं पुनर्लिखत । (अधोरेखितः शब्दः प्रथमा विभक्तौ भवेत् ।)

२. शब्दज्ञानम् । (३ तः २) २

क) २ धातुसाधित–अव्यये/विभक्त्यन्तपदे चित्वा लिखत ।
(त्वान्त/ल्यबन्त/तुमन्त इति स्पष्टः उल्लेखः आवश्यकः) $\frac{१}{२}$ ×२

ख) विशेषणं–विशेष्यम् । (कृतयः – मेलनं कुरुत/चयनं कुरुत/ चतुर्थपदं लिखत ।) $\frac{१}{२}$ ×२

ग) सन्धिः । (पूर्वपदं लिखत= $\frac{१}{२}$ ×२, उत्तरपदं लिखत $\frac{१}{२}$ ×२)

अथवा

ग) लकारं लिखत । १ × १ (अधोरेखनम् आवश्यकम् ।)

आ) गद्यांशं पठित्वा निर्दिष्टाः कृतीः कुरुत । ४

कृतयः –

१. अवबोधनम् । (३ तः २) १ × २ = २

क) उचितं कारणं चित्वा वाक्यं पुनर्लिखत । /
उचितं पर्यायं चित्वा वाक्यं पुनर्लिखत । (रिक्तस्थानद्वयं प्रष्टव्यम्) $\frac{१}{२}$ × २

ख) कः कं वदति? (संवादात्मकपाठान् वर्जयित्वा)

ग) पूर्णवाक्येन उत्तरं लिखत ।

घ) वाक्यं पुनर्लिखित्वा सत्यम्/असत्यम् इति लिखत ।

च) एषः गद्यांशः कस्मात् पाठात् उद्धृतः ?

छ) अमरकोषात् शब्दं योजयित्वा वाक्यं पुनर्लिखत ।
(अधोरेखितः शब्दः प्रथमा विभक्तौ भवेत् ।)

२. जालरेखाचित्रं पूरयत । $\frac{१}{२}$ × ४ = २
(जालरेखा/वृक्षरेखा/प्रवाहि–जालम्/स्तम्भपूरणम्/शब्दपेटिका)

इ) गद्यांशं पठित्वा सरलार्थं लिखत । (२ तः १) १ × ४ = ४

(४–५ वाक्यात्मकः गद्यांशः दातव्यः ।) (नाट्यस्तबकः, नदीसूक्तम् ।)

ई) माध्यमभाषया उत्तरं लिखत । (२ तः १) (केवलं स्वाध्यायाधारितम् ।) २ × १ = २

तृतीयः विभागः – पद्यम् । (१०)

३) अ) पद्यांशं पठित्वा निर्दिष्टाः कृतीः कुरुत । (५ तः ४) १ × ४ = ४

(६–८ पङ्क्तयः प्रष्टव्याः ।)

कृतयः –

क) पूर्णवाक्येन उत्तरं लिखत ।

ख) विशेषणं-विशेष्यम् । (कृतयः – मेलनं कुरुत/चयनं कुरुत/ चतुर्थपदं लिखत ।)

ग) जालरेखाचित्रम्/स्तम्भपूर्तिः (२ शब्दौ प्रष्टव्यौ)

घ) २ धातुसाधित-अव्यये/विभक्त्यन्तपदे चिनुत ।

(त्वान्त/ल्यबन्त/तुमन्त इति स्पष्टः उल्लेखः आवश्यकः)

च) सन्धिविग्रहं कुरुत । (पूर्वपदं/उत्तरपदम्)

आ) पद्ये शुद्धे पूर्णे च लिखत । (३ तः २) (केवलं पङ्क्तिद्वयात्मके) २ × २ = ४

इ) माध्यमभाषया सरलार्थं लिखत । (२ तः १) (वाचनप्रशंसा/मानवताधर्मः ।) २

चतुर्थः विभागः – भाषाभ्यासः । (१०)

प्र. ४ अ) पृथक्करणम् । ४

१. नामानि सर्वनामानि च पृथक्कुरुत । (५ तः ४) १/२ × ४ = २

२. क्रियापदानि धातुसाधितविशेषणानि च पृथक्कुरुत । (५ तः ४) १/२ × ४ = २

आ) निर्दिष्टाः कृतीः कुरुत । (४ तः २) ४

१. सङ्ख्या/क्रम/आवृत्तिवाचकस्य योग्यं पर्यायं चित्वा वाक्यं पुनर्लिखत । (३ तः २) २

२. समासविग्रहानां समासनाभिः मेलनं कुरुत । (६ तः ४) २

३. मञ्जूषातः समानार्थकशब्दान्/विरुद्धार्थकशब्दान् चित्वा लिखत । २

४. योग्यं पर्यायं चिनुत । (३ तः २)

क) वाच्यम् आधारीकृत्य ।

ख) भवान्-त्वम् आधारीकृत्य ।

ग) विशेषण-विशेष्यम् आधारीकृत्य ।

इ) विशिष्टविभक्तेः उपयोगं कृत्वा वाक्यनिर्माणं कुरुत । (४ तः २) (पृ. क्र.७७) २

अन्तर्गत-मूल्यमापनम् । (१० गुणाः)

मौखिकी परीक्षा । (५ गुणाः)	स्वाध्यायः । (५ गुणाः) केवलम् एकम् ।
१. श्रवणकौशलम् = ३ वाक्यानि (पृ. क्र. ७०) ३ गुणाः । अथवा ६ शब्दाः (पृ.क्र. ७६) ३ गुणाः । २. भाषणकौशलम् = किमपि १ सुभाषितं स्मृत्वा भणितव्यम् । २ गुणाः ।	स्वाध्यायः = अभ्यासपत्रम् १, २, ३, ४ १० गुणानां स्वाध्यायः लेखनीयः । (१० ÷ २ = ५ गुणाः ।)

अवधेयम्-प्राश्निकेभ्यः अपेक्षिताः सूचनाः अत्र हरितवर्णेन दत्ताः ।